

**MASEHET KERİTOT
PEREK 1:
ŞELOŞİM VAŞEŞ**

Karet Cezası

Yaprak

2

Tora'nın *bet dine* bırakmadığı bazı cezalar vardır. Bunlardan biri de, Tora'nın belli başlı günahlar için öngördüğü “*karet*” cezasıdır. Bazılarının “*Masehet Karetot*” olarak da adlandırdığı “*Masehet Keritot*”, *karet* cezasını gerektiren günahların sayısı (36) ve *karet* cezasını ilgilendiren *alahalar*la başlamaktadır.

Karet sözcüğü, *kerita*, yani “kesmek” ile bağlantılıdır. Ramban (Vayikra 18:29 açıklamalarında) üç tür *karet* olduğunu belirtir. “Hafif” *karet* türünde, günah işleyen kişi, genç yaşında ölür, ama Gelecek Dünya’da payı vardır ve *Tehiyat A-Metim* (Ölülerin Dirilişi) sırasında dirilecektir. Daha ağır olan ikinci *karet* türünde, günah işleyen kişi uzun bir ömür sürebilir, ama ruhu Gelecek Dünya’dan “kesilir”. En ağır *karet* türünde ise, günahı işleyen kişi hem genç yaşta ölür hem de ruhu Gelecek Dünya’dan kesilir.

Şunu hatırlamak gerekir ki, bir kişi *teşuva* yaptığı zaman, hakkındaki karar da değişir! Rambam’ın yazdığı üzere (*İlhot Teşuva* 3:14), bir kişi hakkında Gelecek Dünya’da payı olmaması yönünde karar çıktıysa bile, eğer *teşuva* yaparsa, o kişi de Gelecek Dünya’da pay sahibidir, çünkü *teşuvan*ın önünde hiçbir engel duramaz!

Putperestlik Günahı Nasıl Yanlışlıkla İşlenebilir?

Yaprak

3

Putperestliğin yasak olduğunu bilen bir kişi nasıl olur da yanlışlıkla putperestlik günahını işleyebilir? Bir insanın yanlışlıkla yasak bir yiyeceği yiyebilmesini, hata sonucu Şabat’ı ihlal edebilmesini anlayabiliriz. Zira yasak olan ve olmayan yiyecekler arasında dış görünüş açısından fark olmayabilir ve kişi hatayla yasak bir yiyeceği serbest zannedip yiyebilir. Aynı şekilde kişi bir an için o günün Şabat olduğunu unutabilir. Ama yanlışlıkla puta tapmak nasıl mümkün olabilir?

Kim Kimdir?

Yisrael’in Büyükleri

Rav, eğitimci ve manevi lider. Bene Akiva *yeşivalarının* kurucusudur. Milliyetçi-dindar toplumun şekillenmesi üzerindeki büyük etkisi nedeniyle “*kipa seruga* (örgü takke) neslinin babası” olarak anılır. Topluma yaptığı özel katkılar için Yisrael Ödülü’nü almıştır. Kendisine ayrıca Rav Kuk Ödülü de verilmiştir.

Rav Neriya, Polonya’nın Lodz şehrinde doğmuş ve Stalin’in iktidar döneminde büyük fedakârlıklarla Tora öğrenmiştir. Erets-Yisrael’e çıkışıyla birlikte, Rav

Kuk’a bağlanmış ve “*Merkaz A-Rav*” *yeşivasında* öğrenim görmüştür. “Bene Akiva” gençlik akımının liderlerinden ve manevi rehberlerinden biriydi. Kfar Aroe’de ilk ortaokul-*yeşivayı* açtı ve bunun ardından bunun gibi başka birçok okul açıldı.

Rav Neriya, Rav Kuk ve düşüncesi üzerine kitaplar yazmış, ayrıca felsefe ve fikir eserleri vermiştir. Öğrencilerinden birçoğu günümüzde onun izinden yollarına devam etmektedirler.

**Rabi Moşe
Tsvi Neriya**
(5673-5755)
(1913-1915)

İşte, *Gemara* bu yaprakta bu soruyu ele almakta ve şöyle demektedir: Eğer bir kişinin yanlışlıkla, putperestliğe ayrılmış bir binaya girip burayı sinagog zannederek Tanrı'ya dua edip O'nun huzurunda eğilmesinden bahsediyorsak, bu kişi herhangi bir yasağı ihlal etmiş değildir; çünkü bir putun önünde eğilmeyi aklından bile geçirmiş değildir.

Gemara şöyle bir durumda yanlışlıkla putperestlik günahını işlemenin mümkün olduğunu söylemektedir: Bir kişi, bir putun önünde, ona tapmak amacıyla değil de, insanların bu putun önünde eğilmelerini isteyen önemli bir şahsı onurlandırmak istediği için eğilirse, yanlışlıkla putperestlik ihlalinde bulunmuştur. Çünkü böyle bir durumda putun önünde eğilmenin yasak olmadığını düşünmüştür; oysa gerçekte bu da yasaktır.

Yılan ve Akrep

Yaprak

4

Gemara'da, bir yere yılan ve akrepler toplayan bir adamdan bahsedilmektedir.

Kutsal Tora'mız, büyü amaçlı uygulamaları yasaklar: “*Sende bulunmamalıdır oğlunu veya kızını ateşten geçiren, falcılık yapan, uğurlu vakitlere veya alametlere göre kehanette bulunan, büyücülük yapan, sihirli sözler kullanan, Ov ve Yideoni yöntemleriyle medyumluk yapan veya ölümlere danışan [kimseler]*” (Devarim 18:10-11). “*Sihirli sözler kullanan*” olarak çevrilen ifade “*hover haver*” şeklindedir. Bununla kastedilen, büyü veya fısıltılar yoluyla, belirli bir yerde hayvanları bir araya getiren biridir. Hatta her ne kadar yılan ve akrepler zararlı hayvanlar olup insanların ölümüne yol açabilirse de, bir kişinin bu yöntemi, yılan ve akrepleri birbirlerini öldürmeleri amacıyla aynı yere toplamak için kullanması bile yasaktır. Sadece, eğer yılan ve akrepler onu öldürmek için peşinden geliyorsa, o zaman kişinin, büyü yöntemini, onları bir araya toplayarak birbirlerini öldürmelerini sağlamak amacıyla kullanmasına izin verilmiştir; zira burada belirgin bir ölüm tehlikesi vardır (Rabenu Gerşom'a göre).

Petah Tikva (devam)

Kasabanın sakinlerinin birçoğu sıtma hastalığı nedeniyle hayatını kaybetti. Böylece, sonunda kasaba terk edildi.

Ancak yerleşim hayalleri de terk edilmiş değildi. Bir yıl kadar sonra birinci *aliya* dalgasına mensup kimseler tekrar Petah Tikva'ya geldiler ve onların ardından başka yerleşimciler de gelerek, devletin koyduğu yasağa rağmen buraya sabit binalar inşa etmeye başladılar. Bu şekilde kasaba büyümeye başladı.

Kasabanın imarı, Baron Rothschild'in yardımlarıyla gerçekleştirildi. 1887 yılında Baron, bataklıkların kurutulmasına yardımcı olacak tarım uzmanları getirdi ve ayrıca kasabanın Arap saldırganlar karşısında korunması için gereken finansmanı temin etti. Bunun yanında yerleşimcilerin, bahçeler, fidanlıklar ve bir şarap imalathanesi kurabilmeleri için gereken eğitimin verilmesini sağladı.

Harita
Üzerinde

Devamı
201'de

Moşe Rabenu Şemen A-Mişha'yı Nasıl Yaptı?

Yaprak

5

Mişkan ve daha sonraları Bet-Amikdaş'taki *şemen a-mişha* (mesh yağı), Mişkan'ın tüm özel eşyalarının meshedilmesi için kullanılmıştı. Ayrıca Aaron A-Koen ve oğulları da bu yağla meshedilmişlerdi. [Meshetmek, yüksek bir amaca vakfetmeyi simgelemek amacıyla bir eşyaya veya bir kişinin başına özel olarak hazırlanmış bir yağ sürmek demektir.] Aynı şekilde yeni bir Koen Gadol'un göreve atandığı her seferde veya Kral David'in hanedanına mensup yeni bir kral tahta çıktığında da, meshetme işlemi yapılırdı. [Eğer yeni tahta çıkan bir kralın babası da kral idiyse, genellikle onu *şemen a-mişha* ile meshetmeye gerek yoktu.]

Bu yaprakta, *şemen a-mişhanın* Moşe Rabenu tarafından üretilme sürecini öğreniyoruz.

Moşe Rabenu, bu yağın içinde kullanılacak olan güzel koku maddelerini iyice ezdikten sonra bunları aldı, iyice harmanladı ve berrak ve tatlı bir suyun içinde bekletti. Bu şekilde güzel koku maddelerinin tüm özellikleri suya sirayet etti. Bunun ardından suyun üzerine yağ döktü ve hepsini, su tamamen buharlaşıp sadece yağ kalana kadar ateş üzerinde pişirdi. Sonunda güzel koku maddelerinin suya özümsemiş olan özellikleri yağda da geçti ve Moşe bunu gelecek nesiller için sakladı. Sonraki nesillerin hepsi, Moşe Rabenu'nun hazırlamış olduğu bu *şemen a-mişhayı* kullanmıştır (Rambam, *İlhot Kele A-Mikdaş* 1:2).

Roş Aşana Gecesinin Simanları

Yaprak

6

Tüm Yisrael cemaatlerinde, Roş Aşana gecesi "*simanim*" (işaretler) adı verilen bazı yiyecekleri yeme geleneği vardır. Bu yaprakta Abaye şöyle demektedir: "Kişi Roş Aşana'da, *kara* (balkabağı), *rubya* (bir fasulye türü), *karti* (pırasa), *silka* (pazı) ve *temarim* (hurma) yeme alışkanlığını edinmelidir."

Mutlaka birçok kez merak etmişsinizdir. Bildiğimiz üzere bir kişi herhangi bir şey istediği zaman, *A-Şem'e* dua eder ve istediği şeyi kendisine vermesini O'ndan arz eder. Öyleyse bu *simanları* yememizin, örneğin elmayı bala batırıp [veya elma reçeli kullanıp] "İyi ve tatlı bir yıl olsun" dememizin manası nedir?

A-Şela A-Kadoş (*Roş Aşana, Ner Mitsva, Velihora* konu başlığı), *simanimi* yemenin, kendi başına herhangi bir etkiye yol açan bir eylem olmadığını belirtir. *Simanimin* amacı, kişinin bilincinde, belli başlı şeylere ihtiyacı olduğu gerçeğini uyandırmaktır. Kişi o zaman *A-Şem'in* huzurunda tam bir *teşuva* yapacak ve Roş Aşana'da, yeni yılda ihtiyaç duyduğu şeyler için dua edecektir.

Buna karşılık Rabi Şelomo Kluger ("*Şulhan Aruh*" üzerine "*Hohmat Şelomo*" açıklaması) *simanimin* bizim Tanrı'ya olan inancımızın işaretleri olduğunu söyler. *Simanimi* yemekle, Kutsal ve Mübarek Tanrı'nın bizim için iyi bir yıla hükmedeceğine ve hakkımızdaki yargı kararını iyi yönde vereceğine olan inancımızı göstermiş oluruz.

Koen Dede ve Yağ

Yaprak

7

Ribi Şimon A-Koen akşamın ilerleyen saatlerinde eve döndü. Bet-Amikdaş'ın ayakta olduğu dönemde herkes manevi saflık kurallarına dikkat ederdi ve Koenler de kendilerine verilen *teruma* paylarını ancak manevi açıdan saf bir haldeyken yerlerdi. Mutfaktaki masanın üzerinde bir şişe yağ duruyordu ve Rabi Şimon şişenin kapağını açtı, eline birkaç damla yağ damlattı ve yağın cilt tarafından iyice emilmesini sağlamak üzere ellerini ovuşturmaya başladı.

"Dede," diye sordu küçük torunu, "ne yapıyorsun?"

“Ellerimin derisi kurudu. Bu yüzden ben de onları yağla ovuyorum” dedi Ribî Şimon.

“Benim cildim de kuru” dedi küçük torunu. Bunun üzerine dede, torununun küçük ellerini avuçlarının içine alarak, kendi kocaman ellerinin üzerindeki yağla onun ellerini ovmaya başladı.

Büyük torununun kendisini hayretle izlediğini gören dede ona “Aklından neler geçtiğini biliyorum” dedi. “Bu yaptığının belki de yasak olduğunu düşünüyorsun. Çünkü siz Koen değilsiniz. Anneniz benim kızım, ama babanız bir Koen değil. O bir Yisrael ve bir Yisrael’in *terumadan* faydalanması yasaktır. Bu şekilde düşünüyor olman çok güzel. Ama *Gemara*’nın söylediği üzere, bir Koen, *teruma* sınıfındaki yağı kendi bedenine koyduktan sonra, yağ artık kutsal olmaktan çıkar ve dolayısıyla bir Yisrael de ondan faydalanabilir.”

**MASEHET KERİTOT
PEREK 2:
ARBAA MEHUSERE HAPARA**

Günümüzde *Giyur* Nasıl Yapılır?

Yaprak

8

Yahudi olmayan bir kişinin Yahudiliğe geçiş sürecine *giyur* adı verilir. Bu süreçten geçerek Yahudiliği kabul eden kişiye *ger tsedek* adı verilir.

Ribi David’in ailesi, en iyi şekilde yerine getirdikleri *ahnasat orehim* (misafirperverlik) ile tanınırdı. Her Şabat, ilgiye ihtiyacı olan konukları sofralarına davet ederlerdi. Bunlar arasında fakirler ve yardıma ihtiyacı olan kişiler de vardı. Ribi David *ger tsedeklerin* katıldığı Şabat yemeklerini özellikle severdi, zira Tora özel olarak “*Bir geri sevmelisiniz!*” (Devarim 10:19) diye emretmektedir.

Bir keresinde, Şabat öğününden sonra ve konukların ayrılmasının ardından, aile fertleri salonda oturarak aralarında sohbete başladılar. Çocuklardan biri babalarına sordu: “Bu yaprakta öğrendiğimiz *mişna*, bir *gerin*, *giyur* sürecinin bir parçası olarak bir *korban* da getirmesi gerektiğini söylüyor! Öyleyse *gerler*, Bet-Amikdaş’ın olmadığı ve *korban* gerçekleştirme olanağının bulunmadığı günümüzde *giyur* sürecini nasıl tamamlayabiliyorlar?”

Ribi David cevap verdi: “Sıradaki yaprakta *Gemara*, bu konuda özel bir *gezera şava* öğretisi olduğunu söylüyor. Bu öğretiye göre, *korban* yapmanın mümkün olmadığı zamanlarda da *ger* kabul edilebilir.” (*Gezera şava* için bkz. II. Kitap, sayfa 220 ve III. Kitap, sayfa 55).

Petah Tikva (devam)

Petah Tikva, “*Em A-Moşavot*” (“*moşava*” adı verilen kasabaların anası) olarak adlandırılır, çünkü Erets-Yisrael’de, ıssız toprakları canlandırmak ve bataklıkları kurutmak amacıyla kurulmuş ilk Yahudi tarım *moşavasıdır*.

İlk başbakan Ben Guryon şehrin kurucularını şu sözlerle övmüştür: “Mevcut realitenin ötesini görerek Petah Tikva’yı kuran vizyon sahibi, devrimci insanlar. Engellerle karşılaştılar, caydılar – ama sonra geri dönüp devam ettiler.”

**H a r i t a
Üzerinde**

SON

Tevilat Kelim

Yaprak

9

Melamed Rabi Şimşon sınıftaki çocuklara bir sürpriz yaptı ve onlara her zaman olduğu gibi bir bilmece sormak yerine, bu yaprakla ilgili bir Tora öğretisini aktarması için komşu *yeşivadan* Rav Hayim'i sınıfa davet etti.

"Sevgili çocuklar! Size *hakira* (araştırma, sorgulama) nedir onu öğreteceğim. Size belirsiz bir durum hakkındaki iki farklı olasılığı soracağım ve siz de bunun üzerinde tartışmaya devam edeceksiniz. Mutlaka biliyorsunuzdur; Yahudi olmayan birinden bir yiyecek kabı veya aleti satın alınırsa bunu *mikveye* daldırmak gerekir. Buna '*tevilat kelim*' (kapları daldırmak) adı verilir. Pekâlâ; şu durum hakkındaki fikriniz nedir? Bir kişi *giyur* sürecinden geçerek Yahudi oldu. Acaba kendi kaplarını *mikveye* daldırması gerekir mi, yoksa gerekmez mi? Şimdi bu konuda fikri olan öğrencileri dinlemek istiyorum. Haydi bakalım."

Reuven parmak kaldırdı: "Bence onları *mikveye* daldırması gerekir, çünkü bunlar daha önce Yahudi olmayan birine ait kaplarken, şimdi bir Yahudi'ye ait hale geldiler."

"Çok güzel" dedi Rav Hayim ve parmak kaldıran diğer bir öğrenci olan Yosef'e söz verdi.

"Bu, Yahudi olmayan birinden kap satın alan birinin durumuna benzemiyor" dedi Yosef. "Çünkü bu örnekte kap, kendi sahibinin elinde kaldı; sahibi onu şimdi satın almış değil..."

"*Beli ayin ara* (nazar değmesin); bu çocuklar büyüdülerinde önemli birer *talmid haham* olacaklar" diye konuyu özetledi Rabi Hayim memnun bir ifadeyle. Sonra çocuklara, büyük *poseklerin* bu konu üzerinde tartıştıklarını açıklayarak iyi dileklerini sundu ve oradan ayrıldı (bu konuda bkz. *Sefer Tevilat Kelim* 3:24).

Kim Tuma Halinde Pesah-korbanı Sunabilir?

Yaprak

10

O yıl Bet-Amikdaş'ta yoğun bir faaliyet vardı. Bir *alahaya* göre, eğer toplumun çoğunluğu *tumat met* (ölüden kaynaklanan *tuma*) ile *tame* ise, *Pesah-korbanı* bu *tuma* halinde bile gerçekleştirilir! O yıl da böyle olmuştu. Genellikle böyle bir olay, kral *Pesah*'tan birkaç gün önce öldüğü ve tüm halk onun cenazesine katılarak *tame* olduğu zaman meydana gelir. Bu durumda yedi günlük arınma süreci için yeteri kadar zaman yoktur.

Ar A-Bayit'e çıkış sırasında bir *talmid haham*, iki Yahudi arasındaki konuşmaya kulak misafiri oldu. Biri diğerine "Herkesin *tame met* olması ve *Pesah-korbanı* *tame* iken gerçekleştirip yiyebilmemiz iyi oldu. Çünkü ben bir *nevelaya* (hayvan leşi) dokunmuş ve *tame* olmuşum; ama bu *tumadan* arınmak için *mikveye* dalmaya fırsat bulamamıştım. Şimdi bu *tumadan* arınmama gerek yok" diyordu.

Talmid haham hemen "Sevgili dostum!" diye araya girdi telaş içinde. "Hatalısın! Mevcut durumda *Pesah-korbanı* sadece *tumat met* ile *tame* olmuş kişiler gerçekleştirebilir. Ama başka *tuma* türleri nedeniyle *tame* olan bir kişi *Pesah-korbanı* yapamaz. Bu yıl *Pesah-korbanı* 14 İyar'da, yani *Pesah Şeni*'de (bkz. I. Kitap, sayfa 206) getirmen gerekecek" (Rambam, *Ilhot Biat Mikdaş* 4:12).

MASEHET KERİTOT
PEREK 3:
AMERU LO

Reuven Şahitlerin Karşısında

Yaprak

II

Bu yaprakta *Masehet Keritot*'un "*Ameru Lo*" başlığını taşıyan üçüncü *perek*i başlamaktadır. *Perek*teki ilk *mişna*, insanların bir kişiye "Sen şöyle şöyle yaptın" dedikleri farklı durumları ele almaktadır.

Gelin bu durumlardan birini öğrenelim.

Şahitler *bet dine* geldiler ve tanıklık ifadelerini verdiler: "Reuven'in, *beşogeg* (bilmeden, kasıtsız olarak) bir ihlalde bulunduğunu gördük ve bu nedenle Reuven bir *Hatat-korbanı* getirmekle yükümlü." Eğer Reuven bunu kabul ederse, tabii ki bir *Hatat-korbanı* getirmesi gerekir. Ama ya Reuven inkâr eder ve "Doğru değil! Ben bu ihlalde bulunmadım!" derse ne olacaktır? Ona inanmamız mı gerekir? İşte, onun söz konusu ihlalde bulunduğunu gayet açık bir şekilde söyleyen şahitler var?!

Alahaya göre, böyle bir durumda şahitlere rağmen Reuven'e inanılır ve Reuven bir *Hatat-korbanı* getirmekten muaftır. Neden? Çünkü eğer Reuven, *korban* getirme yükümlülüğünden kaçmak istediği için yalan söyleyecek olsaydı, şahitlere "Haklısınız; ihlalde bulundum, ama onu *beşogeg* değil, *bemezid* (kasten) yaptım ve *bemezid* bir ihlalde bulunan kişi *Hatat-korbanı* getirmez" diyebilirdi. Bu tez karşısında şahitlerin söyleyebileceği hiçbir şey olmazdı, çünkü Reuven ihlalde bulunduğu sırada kalbinde neler olup bittiğini bilmeleri mümkün değildir. Reuven, bu basit tezi öne sürebilecekken bunu yapmadığına göre, onun yalancı olmadığına hükmedilir ve bu nedenle onun bu ihlalde hiç bulunmadığına inanılır.

Mazkeret Batya

Bu *moşavanın* Rav Şemuel Moaliver tarafından kuruluşu, aslına bakılırsa Baron Edmond de Rothschild'in Erets-Yisrael'in yerleşik hale getirilmesine verdiği desteğin hikâyesidir. Rav Moaliver, aktivistlerinin "*yişuv Erets Yisrael*", yani Erets-Yisrael'in yerleşik hale getirilmesine ve Yahudilerin tarımsal

faaliyetlerine inandığı ve Yahudi halkının Erets-Yisrael'e ait olduğunu tüm dünyaya kanıtlamayı amaçladığı "*Hoveve Tsiyon*" birliğinin kurucusuydu. Paris'te Rav Moaliver ile Baron Rothscild arasında gerçekleşen buluşmada, Baron, bu birliğin fikirlerine ikna olmamıştı.

H a r i t a
Üzerinde

Devamı
209'da

Kazayit ve Kırıntılar

Yaprak 12 Yasak bir yiyecekten *bemezid* (kasten ve bilerek) *kazayit* (yaklaşık 28 ml.) kadar yiyen bir kişi cezayı hak eder.

Kazayit miktarında yasak bir yiyecek yiyen bir adam düşünün. Ama adam bunu bir kerede değil, ufak lokmalar halinde yedi ve bir süre sonra yediği bu lokmalar toplamda *kazayit* miktarına ulaştı. Acaba bu adam cezayı hak eder mi? Tabii ki hayır. Neden? Çünkü bir yeme işlemi ile diğeri arasında bir bağlantı yoktur. Her biri tek başına olup diğerdinden ayrıdır ve bu kişinin bir yeme eylemi içinde *kazayit* kadar yasak yiyecek yediği söylenemez.

Peki, ya her iki yeme eylemi arasında bir dakika beklemişse, o zaman bu eylemlerin her biri tek bir yeme eylemi olarak kabul edilecek şekilde birleşir mi?

İşte bu yaprakta öğrenilen *mişna* tam da bu konuyu ele almaktadır ve Rabi Meir'e göre, bu kişi bu yiyeceği kırıntılar halinde ufalayıp bu kırıntıları birbiri ardına yeseydi, bir *kazayit* kadar yemesinin ne kadar vakit alacağı kontrol edilir. Diyelim ki bu yiyecekten bir *kazayiti* kırıntılar halinde yemek on beş dakika alıyor. Bu durumda, her biri *kazayitten* az olan yeme işlemlerinin, bu kişiyi cezayı hak eder duruma getirecek şekilde tek bir yeme eylemi olarak kabul edilmesi için, bu kişinin toplamda *kazayit* eden parçaları işte on beş dakika içinde yemiş olması gerekir. Eğer daha uzun sürdüyse, cezayı hak etmez.

Bugün Mümkün Değil

Yaprak 13 *Gemara*, Utsal şehrinden *Amora* Rav Aha'nın, bir Yom Tov'da, Rav Aşe'ye başvurarak ona "Bir *nederde* bulundum ve onun bağlayıcılığını çözdürmek istiyorum" dediğini anlatmaktadır.

Bir *nederin* (sözel vaat) bağlayıcılığı nasıl çözülür?

Kutsal Tora'mız, belli başlı durumlarda *nederin* bağlayıcılığının çözülebileceğini öğretmektedir. Örneğin, eğer bir kişi, yemek için yeteri kadar keki olduğunu düşündüğü için, ekmek yemeyeceğine dair *nederde* bulunduyse ve daha sonra aslında elinde kek olmadığı ortaya çıktıysa, konuyu inceleyip *nederin* bağlayıcılığının çözülebileceğine karar verecek bir hahama başvurabilir. Çünkü *nederde* bulunduğu sırada, elinde kek olmadığını bilmiyordu.

Nederin bağlayıcılığının çözdürülebileceğine karar verildiyse, adam üç kişinin huzurunda durur ve bu kişiler ona "*Mutar leha, mutar leha, mutar leha*" (senin için çözüldü, senin için çözüldü, senin için çözüldü) derler ve *neder* bağlayıcılığını yitirir.

Rav Aşe, Rav Aha'ya şöyle dedi: "*Nederinin* bağlayıcılığını bugün çözemem, çünkü şarap içtim ve şarap içtikten sonra *alaha* kararı vermek yasaktır. Yarın tekrar gel ve *nederinin* bağlayıcılığını çözeyim."

Rami bar Hama

Yaprak 14 *Gemara*, Rami bar Hama'nın şüpheye düştüğü bir konudan bahsetmektedir. Biz de Rami bar Hama'nın hayatı hakkında bazı bilgiler alacağız.

Rami bar Hama, Babil'de yaşayan bir *Amora*'ydı ve dördüncü *Amoraim* nesline mensuptu. Tora'yı Rav Hisda'nın yanında öğrenmiş ve onun kızıyla evlenmeye de nail olmuştu. Şunu bilmek ilginç olacaktır ki, kardeşi Rav Ukva da, Rav Hisda'nın başka bir kızıyla evlenmişti. Böylece kendi nesillerinin büyükleri olan bu iki kardeşin her ikisi de, neslin büyüğünün damadıydı.

Rami bar Hama ayrıca, Tora hanedanının kendi ailesinde devam etmesine de nail olmuştur, çünkü kızlarından biri, *Amora* Amemar'ın annesiydi ve diğeri bir kız da *Amora* Rav Aşe ile evlenmişti.

Rami bar Hama'nın vefatından sonra, eşi, *Amora* Rava ile evlenmiştir.

Tora Sevgisi

Yaprak

15

Rabi Akiva'nın hayranlık uyandıran yaşam hikâyesini bilmeyen yoktur. Rabi Akiva kırk yaşına kadar öğrenim görmemişti; hatta okuma-yazma bile bilmiyordu! Yalnızca kırk yaşında, küçük oğluyla birlikte *alef-bet* öğrenmeye başlamıştı. Tora'ya olan müthiş sevgisi sayesinde, Rabi Akiva, Yisrael'in en büyük hahamlarından biri ve Tora'yı sonraki nesillere aktaran kilit bir isim haline gelmeye nail olmuştur.

Bu yaprakta öğrenilen *mişnada*, Rabi Akiva'nın Tora öğrenmeye ne kadar büyük bir istek duyduğunu görüyoruz. Rabi Akiva'nın öğretmenlerinden biri de Rabi Yeoşua ben Hananya'ydı. *Mişna* şöyle anlatmaktadır: "Rabi Akiva şöyle dedi: Bir keresinde Raban Gamliel ve Rabi Yeoşua, Raban Gamliel'in oğlunun düğünü için kesimlik bir hayvan satın almak üzere kasaba gitmişlerdi. Ben de onlara katıldım ve Rabi Yeoşua'ya bazı *alaha* soruları sordum."

Rabi Akiva öğrenimde tek bir anı bile boşa harcamamıştı. Öğretmeni pazardan geri dönene kadar beklememiş, aksine, ona katılarak pazara kadar olan yolu, hocasından olabildiğince daha çok Tora öğrenmek için kullanmıştır.

Unutulmuş Üç Şabat

Yaprak

16

Ondan daha zavallısı yoktu.

Bereşit *peraşasının* okunduğu Şabat günü sabah erkenden uyanmış ve her nedense o günün Pazar olduğunu düşünmüştü. Tarlasına gidip tohum ekti! Şüphesiz, Şabat günü tohum ekmenin yasak olduğunu biliyordu; ama o günün Şabat olduğunun farkında değildi. Noah *peraşasının* okunduğu Şabat günü tekrar o günün Şabat olduğunu unuttu ve meyve bahçesine giderek fidan dikti. Leh Leha *peraşasının* okunduğu Şabat günü de o günün Şabat olduğunu unuttu ve tarlaya çıkarak başka bir *melaha* yaptı. [Şabat günü yapılması yasak olan iş türlerine "*melaha*" adı verilir.]

Bu Yahudi'nin *Hatat-korbanı* getirmekle yükümlü olduğuna şüphe yoktur. Ne de olsa Şabat günü *beşogeg* (bilmeden) *melaha* yapmıştı. Ama acaba kaç tane *Hatat-korbanı* getirmeliydi?

Üç tane!

Eğer bu olayların hepsi aynı Şabat günü içinde meydana gelmiş olsaydı, sadece tek bir *Hatat-korbanı* getirmekle yükümlü olurdu, çünkü o günün Şabat olduğuna dair tek bir unutkanlık içinde hareket etmiş olurdu. Ama bir Şabat'la diğeri arasında normal günler de olduğu için, burada üç farklı unutkanlık durumu söz konusudur ve bunların her biri için ayrı bir *Hatat-korbanı* getirmesi gerekmektedir.

MASEHET KERİTOT
PEREK 4:
SAFEK AHAL HELEV

Neden Katı Yönde Davranılır?

Yaprak

17

Dördüncü *perek*, *alaha* alanındaki çeşitli belirsizlikler üzerinde durmaktadır. Bu nedenle biz de iyi bilinen bir kuralı ele alacağız: “*Sefek deOrayta – le-humra*” (Tora’dan kaynaklanan bir kanunda belirsizlik söz konusu olduğu takdirde, katı yönde davranılır.) Hahamlarımız bize, herhangi bir eylemin Tora’ya göre serbest mi yoksa yasak mı olduğu konusunda bir şüphe doğduğu takdirde, kuralın “*sefek deOrayta le-humra*” olduğunu öğretmişlerdir. Başka bir deyişle katı yönde hareket etmemiz ve sanki o eylem kesinlikle yasakmış gibi davranmamız gerekir. Örneğin, diyelim ki bir çocuğun elinde bir şekerleme var ve biz bu şekerlemenin *kaşerut* kurallarına uygun olarak üretilmiş olup olmadığını bilmiyoruz. Bu durumda çocuğun o şekerlemeyi yemesi yasaktır, çünkü Tora, *kaşer* olmayan şeyleri yemeyi yasaklamıştır.

Acaba “*sefek deOrayta le-humra*” kuralının kaynağı nedir?

Rişonim Dönemi Otoriteleri bu konuda fikir ayrılığına düşmüşlerdir. Başta Raşba (*Masehet Kiduşin* 73a açıklamaları) olmak üzere çoğu otoriteye göre bu kural da Tora’dan kaynaklanmaktadır.

Buna karşılık Rambam, bu kuralın Hahamlarımız tarafından öngörüldüğü görüşündedir.

Kim Kimdir?

Yisrael’in Büyükleri

İSK’nın ilk baş hahamıdır. Daha sonra Tel Aviv ve nihayet İsrail Aşkenazi hahambaşısı olmuştur. Tora alanında bir *gaon* (dahi) ve büyük bir uzmandı. Ayrıca verimli bir kitap yazarıydı. Polonya’da doğmuş, genç yaşta Erets-Yisrael’e gelmiş, önce “*Ets Hayim*” *Talmud Tora*’sında, daha sonra da *Hevron Yeşivası*’nda eğitim görmüştür. Orada bir *iluy* (üstün yetenek) olarak öne çıkmıştır.

Rav Goren “Hagana” örgütü saflarında çarpışmış, devletin ilanından ve İSK’nın kurulmasından sonra ordunun

dini hizmetler açısından örgütlenmesini sağlamış ve uzun yıllar boyunca ordunun baş hahamı olarak görev yapmıştır. Altı Gün Savaşı’nda, Yeruşalayim’de Eski Şehir’e ve *Ar A-Bayit*’e ilk gelenlerden biri de oydu ve bu son derece önemli olayı *şofar* çalarak ilan etmişti. Daha sonraları İsrail’in Aşkenazi baş hahamı olarak tayin edildi.

Birçok kitap yazmıştır. Bunlar arasında “*Torat A-Medina*”, “*Meşiv Milhama*”, “*Ar A-Bayit*”, “*Torat A-Filosofya*” ve başkaları sayılabilir.

Rabi
Şelomo
Goren
(5678-5754)
(1918-1994)

Kuvvetli Yasak

Yaprak Bu yazımızda *Gemara*'da aktarılan ilginç bir *sevarayı* (mantık yürütme) öğreneceğiz.

18

Öncelikle iki ön bilgi verelim: Hayvanlarda iki tür içyağı vardır. Bunlardan birine “*şuman*” adı verilir ve yenmesi serbesttir. Diğeri “*helev*” olarak adlandırılır ve yenmesi ciddi bir yasaktır. İkinci bilgi de şöyledir: Bazı ihlaller, yanlışlıkla yapıldığı takdirde bir *Hatat-korbanı* getirilmesini gerektirir. Eğer bir kişi bu tipteki bir ihlalde bulunup bulunmadığından emin değilse, bir *Aşam Taluy korbanı* getirmelidir.

Şimdi konumuza dönelim. *Amora* Rav şu *alahaya* hükmetmişti: Eğer bir kişi bir hayvana ait içyağını yemiştir ve bunun *şuman* mı yoksa *helev* mi olduğunu bilmiyorsa, *Aşam Taluy korbanı* getirmesine gerek yoktur. Ama eğer bir kişinin önünde iki parça içyağı varsa, bunlardan biri *şuman*, diğeri *helev*se, adam bunlardan birini yemiştir, ama yediği parçanın *şuman* mı yoksa *helev* mi olduğunu bilmiyorsa ve kalan parçanın da ne olduğu kesin olarak belirlenemiyorsa (örneğin kaybolduysa) – bu durumda *Aşam Taluy korbanı* getirmesi gerekir.

İki durum arasındaki fark nedir? Her iki örnekte de bu kişi *helev* mi yoksa *şuman* mı yediğinden emin değil! Öyleyse kanun neden farklı?

Rav Nahman bunu şöyle açıkladı: İkinci durumda, yasak; açık ve kuvvetlidir! Başka bir deyişle, adamın önündeki iki yiyecekten birinin yasak olduğu kesindi. Sadece, yedikten sonra, yediği şeyin yasak yiyecek olup olmadığından emin değildi. Bu durumda *Aşam Taluy korbanı* getirmesi gerekir. Ama ilk durumda, adamın önünde tek bir yiyecek vardı ve bunun yasak bir yiyecek olup olmadığı hiç belli değildi. *Helev* olabilirdi, ama *şuman* olması da gayet mümkündü. Yani adamın önünde “kesinlikle” yasak bir yiyecek olduğu söylenemezdi. Yasak yiyeceğin var olup olmadığı bile bilinmediği için, Tora böyle bir şüphede *Aşam Taluy korbanı* getirilmesini emretmemiştir.

Ben Aşemaşot'ta Melaha Yaptıysa

Yaprak Bu yazıda öğreneceğimiz ilginç durumda nasıl davranmak gerektiği konusunda *Tannalar* arasında bir görüş ayrılığı vardır.

19

Bilindiği gibi, Tora'ya göre günler akşamdan başlar. Ancak güneşin batışıyla yıldızların çıkışı arasındaki sürenin biten güne mi yoksa başlayan güne mi ait olduğu belli değildir. Bu süreye “*ben aşemaşot*” adı verilir.

Günümüzde kullandığımız takvimde Yom Kipur, Cuma gününe rastlamaz. Ama eskiden, *Roş Hodeş* şahitlerin ifadesi doğrultusunda belirlenirdi (bkz. II. Kitap, sayfa 150-151) ve Yom Kipur Cuma gününe de rastlayabilirdi. Böyle bir yılda bir kişi Yom Kipur'un bitimi ile Şabat başlangıcı arasındaki “*ben aşemaşot*” zamanında yanlışlıkla bir *melaha* yapmıştı. Bu durumda Rabi Eliezer'e göre bu adam bir *Hatat-korbanı* getirmelidir. Buna karşılık Rabi Yeoşua bu adamın *korban* getirmekten muaf olduğu görüşündedir.

Bu görüş ayrılığının ardındaki sebep nedir?

Rabi Eliezer'e göre sebep şöyledir: Bu adam bir ihlalde bulunmuştur. Bunu *ben aşemaşot* zamanında yaptığı için, Yom Kipur'da mı yoksa Şabat günü mü yaptığını bilmiyor olsak da, en nihayet adamın bir ihlalde bulunduğu kesin olduğu için, bu kişi bir *korban* getirmekle yükümlüdür. Rabi Yeoşua'ya göre ise, bir kişinin *Hatat-korbanı* getirmekle yükümlü olması için öncelikle tam olarak hangi yasağı ihlal ettiğini biliyor olması gerekir. Oysa yukarıdaki örnekte, adam Şabat günü *melaha* yapma yasağını mı, yoksa Yom Kipur'da *melaha* yapma yasağını mı ihlal ettiğini bilmemektedir. Bu nedenle *korban* getirmekten muaftır.

MASEHET KERİTOT PEREK 5: DAM ŞEHİTA

Hangi Kan Yasaktır?

Yaprak

20

Bu yaprakta “*Dam Şehita*” başlığını taşıyan beşinci *perek* başlamaktadır.

*Perek*teki ilk *mişna*, kan yeme yasağını ele almaktadır. Kutsal Tora’ımızda “*Hiçbir kanı yemeyin*” (Vayikra 7:26) diye yazılıdır. Bu pasuktan, her türden kanı yemenin yasak olduğu sonucuna varabiliriz! Acaba gerçekten bu yönde mi hareket ediyoruz?

Hayır! Bildiğimiz gibi sığır, davar ve tavuk etlerini yemeden önce “*kaşer*” hale getiriyor ve kanlarından arındırmak için onları tuzluyoruz. Ama örneğin balıkları yemeden önce kanlarını çıkarmak için onları kimse tuzlamıyor! Neden?

Çünkü pasuğun devamı da var: “*Hiçbir kanı yemeyin – uçucularda ve hayvanlarda.*” Buradan, yenmesi yasak olan kanın sadece, belli başlı özellikleri olan ve belli başlı kuralları gerektiren hayvanların bedeninden çıkan kan olduğunu öğreniyoruz. Bu kurallar arasında bu hayvanları yiyebilmek için öncelikle *şehita* yöntemiyle öldürme gereği de vardır. Buna karşılık balıklar için *şehita* şartı yoktur ve bu nedenle balıkların kanını yemek yasak değildir.

Kim Kimdir?

Yisrael’in Büyükleri

Son nesildeki en büyük ve en önemli *talmid haham* ve *posek*lerdendir. Öğrencileri tarafından “*Maran*” (üstadımız) ve “*posek a-dor*” (neslin *alaha* otoritesi) olarak adlandırılır. Bağdat’ta doğdu ve dört yaşındayken ailesi Erets-Yisrael’e geldi. Yerusalayim’deki Buharalılar mahallesindeki *Talmud Tora Bene Tsiyon*’da ve daha sonra *Porat Yosef yeşivasında* öğrenim gördü. Henüz çocukluğunda üstün yetenekleri, öğrenimindeki sürekliliği ve Tora sevgisiyle öne çıktı. 20 yaşında *rav* ve *dayan* olarak yetkilendirildi. Mısır’da, Petah Tikva ve Yerusalayim şehirlerinde *av bet din* olarak görev yaptı. 5729 (1968) yılında Tel Aviv hahambaşısı ve 5733 (1972) yılında, *Rişon LeTsiyon*, yani

İsrail’in Sefaradi hahambaşısı olarak tayin edildi.

Aralarında “*ŞuT Yabia Omer*”, “*ŞuT Yehave Daat*”, “*Hazon Ovadya*”, “*Yalkut Yosef*” adlı kitapların da bulunduğu birçok *alaha* eserine imza attı. Tora edebiyatı alanında Yisrael Ödülü’ne layık görüldü. Ayrıca kendisine Rav Kuk Ödülü de verildi.

Rav Ovadya Yosef, Şas siyasi partisinin manevi lideri olarak da faaliyet gösterdi. 3 Mar-Heşvan 5774 yılında vefat etti ve Yerusalayim’deki Sanedriya mezarlığına defnedildi. Toplumun her kesiminden yüz binlerce kişinin katıldığı cenazesi, İsrail Devleti tarihinin en kalabalık cenazesi olarak kayda geçmiştir.

**Rav
Ovadya
Yosef**
(5681-5774)
(1920-2013)

Kaptaki Kan

Yaprak

21

Melamed Rabi Şimşon sınıftaki öğrencilerin karşısında durup “Sevgili çocuklar!” dedi. “Bu kez size bilmece sormayacağım. Bunun yerine aranızdan biri bana istediği herhangi bir konuda bir soru sorsun.”

Binyamin hemen parmağını kaldırıp sorusunu sordu:

“Önceki yazıda, balıkların kanını yemenin serbest olduğunu öğrenmiştik. Öyleyse neden *Amora* Rav bu yaprakta ‘Balıkların bir kaba toplanan kanını yemek yasaktır’ diyor?”

“Çok güzel bir soru” dedi Rabi Şimşon ve soruyu tüm öğrencilere açıkladı: “Tora balıkların kanını yemeyi yasaklamadığına göre, acaba Rav neden eğer balık kanı bir kabın içine toplandıysa bunu yemenin yasak olduğuna hükmetti?”

“Cevap: *Marit a-ayin*! Bazen, yapılması yasak olmayan bir eylem, yasak olan bir şeyle benzerlik içerir ve insanlar bizi bunu yaparken gördükleri zaman bizim yasak bir şey yaptığımız izlenimini edinebilir veya yasak olan şeyin aslında serbest olduğu sonucuna varabilir. Böyle bir duruma ‘*marit a-ayin*’ adı verilir. Burada da böyle bir örnek var. Balıkların kanı bir kabın içine toplandığı zaman insanlar orada ne kan olduğunu ayırt edemeyebilir, çünkü orada sanki çiftlik hayvanlarına ait kan varmış gibi görünür. Hahamlarımız bu nedenle, insanların, bu kanın yendiğini görünce, çiftlik hayvanlarının kanını de yemenin serbest olduğunu düşünebileceklerinden endişe etmişler, bu nedenle, bir kaptan toplanmış balık kanını yemeyi yasaklamışlardır. Dolayısıyla balık kanı sadece balığın üzerinde olduğu ve insanlar bu kanın balığa ait olduğunu kolayca görebildiği zaman yenebilir.

Evlenemez

Yaprak

22

Hangi kadın dünyadaki hiçbir erkekle evlenemez?

Cevap: Yarı-yarıya azat edilmiş bir *şifha Kenaanit* (Kenaani kadın köle).

Acaba bu kadın nasıl yarı-yarıya azat edilmiş olabilir? Onu ortak olarak satın almış iki kişiden biri onu azat ettiği zaman bu mümkündür. Efendilerinin ikisi de onu azat etmeden önce kadın bir *eved Kenaani* (Kenaani erkek köle) veya bir *eved İvri* (İbrani bir köle) ile evlenebilirdi. Eğer tamamen azat edilseydi kadın tam bir Yahudi statüsü kazanarak başka bir Yahudi’yle evlenebilirdi. Ama şimdi yarı-köle yarı-özgür iken, bir *eved Kenaani* ile evlenemez, çünkü kendisi yarı-özgür konumdadır. Aynı şekilde bir Yahudi ile de evlenemez, çünkü hâlâ yarı-köledir.

Acaba bu kadıncağz için bir çözüm yok mudur? Mesela yarı yarıya azat edilmiş bir *eved Kenaani* ile evlenemez mi? Ne de olsa ikisi aynı durumdalar!

Mazkeret Batya (devam)

Baron bu Yahudi grubuna olan desteğini, Erets-Yisrael’e kendi paralarıyla göç etmeyi kabul etmeleri şartına bağladı. Bir Polonya köyüne mensup olan on aile sahibi, “*Mikve Yisrael*” tarım okulunda öğrenime gönderildi ve onlara on erkek daha katıldı.

Baron, toprağın satın alınmasını finanse etti ve aileler de reislerinin ardından Erets-Yisrael’e geldiler. 1883 yılında yerleşimciler toprağı sürmeye başladılar ve bu olay, *moşavanın* kuruluş anı olarak kabul edilir. Buraya, o bölgede yer alan Tanah’taki “Ekron” şehrinin adı verildi.

H a r i t a
Üzerinde

Devamı
215’te

Ancak bu evlilik de mümkün değildir, çünkü kadının yarı-özgür tarafı, erkeğin yarı-köle tarafıyla evlenmeyi ona yasak hale getirmektedir. Aynı şekilde kendisinin yarı-köle tarafı da erkek kölenin yarı-özgür tarafıyla evlenmeye uygun değildir.

Dolayısıyla bu kadın için tek çözüm tamamen azat edilmesidir. O zaman bir Yahudi'yle evlenebilecektir.

Çelişki ve Cevabı

Yaprak

23

Bu yaprakta öğrenilen *Gemara*, “*notar*” sınıfındaki bir eti yemiş bir kişinin durumunu ele alan iki *mişna* arasında ortaya çıkan çelişki üzerinde durmaktadır.

Tora, *korban*ların yenmesi veya işlemlerinin gerçekleştirilmesi için belli bir süre belirlemiştir. Eğer *korban*ın bütünü veya bir parçası bu sürenin ötesinde hâlâ tüketilmemişse, arta kalan kısma “*notar*” (artık) adı verilir. *Notar* yemek kesin bir yasaktır.

Bunu yapan kişiyle ilgili kanun nedir? Yanlışlıkla *notar* yemiş bir kişinin *Hatat-korbanı* getirmesi gerekir. Ama *notar* aynı zamanda kutsal niteliğe de sahiptir. Ve *Ekdeş*'e (Bet-Amikdaş'ın hazinesi) ait bir şeyden kişisel amaçlarla yararlanan bir kişinin “*Aşam Meilot*” (yetkisiz kullanım nedeniyle getirilen *Aşam-korbanı*) adı verilen bir *korban* getirmesi gerekir (bu konu için bkz. I. Kitap, sayfa 189 ve V. Kitap, sayfa 66. Ayrıca *meila* [=yetkisiz kullanım], bundan sonraki *masehet* olan *Masehet Meila*'nın konusudur). Acaba *notar* yiyen kişinin bu *korbanı* da getirmesi gerekir mi? Bir *mişnada*, getirmesi gerektiği söylenmektedir. Başka bir *mişna* ise bu kişinin *Aşam Meilot* getirmekle yükümlü olmadığını söylemektedir!

Bu çelişkinin açıklaması nedir?

Gemara bunu şöyle açıklar. Bu kişinin *Aşam Meilot korbanı*nı getirmeyeceğini söyleyen *mişna*, yaz mevsiminden bahsetmektedir. Hava sıcak olduğu için, üzerinden bir gece geçen et bozulacaktır. Bu *korbanı* getirme yükümlülüğü sadece, bu kişinin bulunduğu yetkisiz kullanım ihlali bir *perutaya* eşit idiyse vardır. Ama bozulmuş etin, bir *peruta* kadar bile değeri yoktur ve bu nedenle bu kişi bu *korbanı* getirmekten muaftır.

MASEHET KERİTOT
PEREK 6:
AMEVİ AŞAM

Efker Durumundaki Bir Atı Elde Etmek

Yaprak

24

Tsahi köyde kendi halinde yürümekteydi. Aniden Eli'yi Yehezkel'in atının üzerinde gördü.

"Eli! Atı Yehezkel'den satın mı aldın?"

"Hayır. Onu tek kuruş bile vermeden *bet dinden* aldım."

"Ne diyorsun? Bir dakika dur da bana şu hikâyeyi anlat. Nasıl oldu bu iş?"

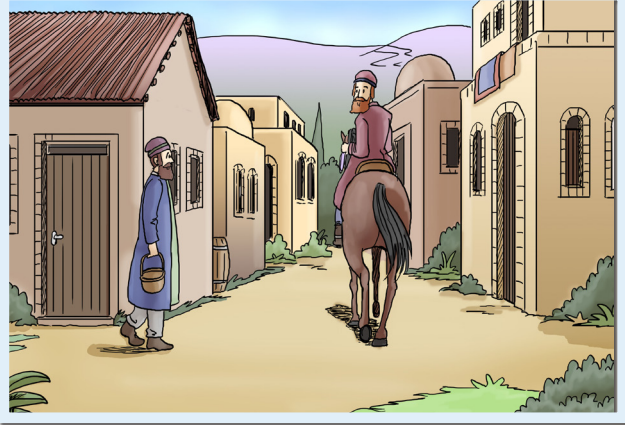
Eli durup anlatmaya başladı:

"İki kişi, *bet dinde*, Yehezkel'in atının bir kişiyi çiftleyip öldürdüğüne tanıklık etti ve bu nedenle *bet din*, Yehezkel'in atını öldürmek gerektiğine hükmetti. Atı tam öldüreceklerken başka şahitler gelerek ilk şahitlerin aslında olaya şahit olmadığını ortaya çıkardılar. İlk şahitlerin, olayı gördüklerini söyledikleri saatte aslında kendileriyle birlikte olduklarını belirterek onların yalan söylediklerine ve Yehezkel'in atının bahsedilen kişiyi öldürdüğünü görmediklerine tanıklık ettiler. İkinci şahitlerin ifadesini kabul ettikten sonra *bet din* atı serbest bıraktı ve onun *efker* (sahipsiz) olduğunu ilan etti."

"Neden?"

"Çünkü atın öldürülmesine dair hüküm verildiği anda, Yehezkel atını *efker* ilan edip, artık onu istemediğini söylemişti. Böylece ben de gidip atı aldım."

Bu durumda Yehezkel de kayıpta değildir, çünkü yalancı çıkarılan ilk şahitler ona atın bedelini ödemekle yükümlüdürler.

Her Gün Korban!

Yaprak

25

Gemara, Baba ben Buta'nın hayranlık uyandıran *hasidut* davranışını anlatmaktadır. *Hasidut*, Tora'nın emirlerini, gerekenden çok daha yüksek bir standartla uygulamak demektir. Baba ben Buta, ilk *Tannaim* neslinde, yani II. Bet-Amikdaş'ın yıkılışından bir nesil önce yaşamış bir *Tannay*ydı. Kral Ordus (Herod) Yisrael'in tüm hahamlarını öldürmüştü, sadece Baba ben Buta'yı hayatta bırakmıştı. Ordus'u daha sonra Bet-Amikdaş'ı yenilemeye ikna eden kişi de Baba ben Buta olmuştur.

Gemara, Baba ben Buta'nın her gün Bet-Amikdaş'a bir *korban* getirdiğini anlatmaktadır! Sadece Tanrı korkusuna sahip büyük bir *tsadik* değil, aynı zamanda bir *hasid* de olduğundan, farkında olmadan bazı günahları işlemiş olabileceği düşüncesiyle her gün bir *korban* getiriyordu.

Böylece, haftanın her iş gününde Baba ben Buta bir *korban* getirmekteydi (Şabat günleri bunu yapmıyordu, çünkü Şabat günü bireysel *korban*lar gerçekleştirilmez). Bunun tek bir istisnası vardı: 11 Tışri, yani Yom Kipur'un ertesi günü; çünkü Yom Kipur, *teşuva* yapan bir kişinin tüm günahları için kefareti sağlar.

Kabahatten Kimin Haberi Var?

Yaprak

26

Herkesin bildiği gibi, Yom Kipur, bağışlama, af ve kefarete kabil, kutsal bir gündür. Rabi Elazar şöyle der: Eğer dünyada kimsenin bilmediği bir ihlal veya günah varsa, Yom Kipur bunun için kefarete sağlar.

Gemara'da Rabi Elazar'ın bu sözlerine dair birkaç soru yer almaktadır. Bunlardan biri şöyledir: “Öyleyse, üzerinden Yom Kipur geçmiş bir *egla arufanın* boynunun vurulmaması gerekir?!”

Açıklayalım: Eğer iki şehir arasında, öldürülmüş bir adam bulunursa ve onu kimin öldürdüğünü bilinmiyorsa, bu cinayetin kefareti için bir düve (dişi buzağı) getirilir ve boynu vurulur. Buna “*egla arufa*” (boynu vurulan düve) adı verilir.

Buradaki soru şöyledir: Rabi Elazar'a göre, kimin öldürdüğünü bilinmeyen bir kişi için yapılması gereken *egla arufa* işlemi yapılmadan önce Yom Kipur geldiyse, o zaman *egla arufa* işlemini yapmaya gerek olmaması gerekir, çünkü kimin işlediğini bilinmeyen bu ağır günah için Yom Kipur kefarete sağlamış olmalıdır. Ama kurala göre yine de *egla arufa* işlemi yapılır. Neden?

Gemara bir açıklama önerir: Gerçekten de bu kişiyi kimin katlettiğini neredeyse kimse bilmemektedir, ama yine de cinayeti kimin işlediğini bilen bir kişi vardır! Kim?

Tabii ki katilin ta kendisi! Bu nedenle Yom Kipur bu günah için kefarete sağlamaz. Rabi Elazar'ın belirttiği kural bağlamında, Yom Kipur sadece, günahı işleyen kişinin bile işlediğini bilmediği bir günah için kefarete sağlar.

En İyisi En Ucuzu

Yaprak

27

Rabi Elazar, Rabi Yohanan'a oldukça ilginç bir soru sormuştu. Rabi Yohanan “Bunca yıldır *bet midraştayım*, ama şu ana kadar kimse bana bu soruyu sormamıştı” diye cevap verdi.

Rabi Yohanan'ın bu kadar hayrete düştüğü o soru neydi?

Tora'da, *Aşam Meilot* (kutsal bir şeyi yetkisiz olarak kullanma günahı için getirilen *Aşam-korbanı*) için “*Aşam-korbanı olarak, davardan, kutsiyet [konularındaki] şekel standardına göre gümüş şekeller değerinde kusursuz bir koç*” (Vayikra 5:15) getirilmesi gerektiği söylenmektedir. Burada “*şekeller*” dendiğine göre, bu koçun en az iki *şekel* değere sahip olması gerektiğini öğreniyoruz.

Tora'nın tüm *korbanlar* hakkında bir talimatı daha vardır: “... tüm seçkin vaatlerinizi...” (Devarim 12:11). Burada “*vaat*” ile kastedilen, *neder* olarak üstlenilmiş *korbanlar*dır. Pasuk, *korbanların* “*seçkin*” ve kaliteli hayvanlardan olması gerektiğini söylemektedir.

Şimdi Rabi Elazar'ın sorusunu aktaralım:

Eğer fiyatlar düşmüşse ve en kaliteli, en seçkin koç bile iki *şekelden* daha ucuzsa – bir yandan, koç seçkin ve kalitelidir; ama diğer yandan, iki *şekel* değerinde değildir. Bu durumda ne yapmak gerekir?

Talmide Hahamim Marbim Şalom BaOlam

Yaprak

28

Masehet Keritot'un bu son yaprağında, *Gemara* bir *Barayta* aktarmaktadır. Bu *Barayta*'da, Kefar Barkay'da oturan ve bir Koen olan Yisahar'dan bahsedilmektedir. Yisahar Bet-Amikdaş'ta görev yaptığı sırada kabahat işlemiş ve ibadeti, eldiven takarak gerçekleştirmişti. Bu bir ihlal idi, çünkü bir Koen ibadet görevini yerine getirdiği sırada, dokunduğu şeylerle eli arasında bir *hatsitsa* (ayrıci engel) olmamalıdır. Ayrıca Yisahar, eldiven takmakla, Bet-Amikdaş'taki ibadeti hor gördüğünü de ortaya koymuştur, çünkü *korbanlara* elleriyle dokunmak istemediğini göstermiştir.

Yisahar'ın sonu acı oldu. Kral Yanay ile karısı arasında bir tartışma ortaya çıkmış ve Kral Yanay kimin haklı olduğuna karar vermesi için Yisahar'ı görevlendirmişti. Yisahar, kraliçenin haklı olduğunu söyledi ve bunu yaparken, eliyle, krala doğru, onun fikrinin saçma olduğunu ima eden bir hareket yaptı. Kral çok öfkelenildi ve onun çok ağır bir şekilde cezalandırılmasını emretti (bkz. VI. Kitap, sayfa 51, 53).

Gemara, maseheti, tüm dünyanın *talmid hahamların* üzerinde durduğunu belirten övgü sözleriyle tamamlamaktadır: “Rabi Elazar şöyle dedi: Rabi Hanina şöyle dedi: *Talmide hahamim marbim şalom ba-olam. Talmid hahamlar* dünyada barışı artırırlar.” Çünkü Tora öğrenimi yoluyla dünyanın inşası ve geliştirilmesi ile meşgul olurlar.